

Ana Lorger, 29. 11. 2022

Performerjeva mama?

Mare Bulc: VIA MAMA. Produkcija Via Negativa, ogled predstave 15. 11. 2022, Stara mestna elektrarna.

Stand up šov *Via Mama* avtorja **Mareta Bulca** je prva predstava, ob kateri je bil sopostavljen tudi *Kontekst* – podporni program Zavoda Bunker in Stare mestne elektrarne, ki skuša mapirati, beležiti in ohranjati spomin na umetnike in umetnice, ki so prečili te umetniške prostore, v njih ustvarjali ter jih s tem tudi zaznamovali. Zato si lahko pred predstavo v sobi nasproti glavnega odra ogledamo razstavo o Maretu Bulcu, ki njegovo delo umesti v prostor in čas, in vednost o tem nesemo s seboj v dvorano. Mare Bulc po *Prvi egoistični predstavi* in *Prvi altruistični predstavi* tokrat na odru odpre stara besedila, ki jih je avtor pisal v času ustvarjanja pri Vii Negativi, *Via Mama* pa hkrati obeležuje tudi dvajsetletnico tega performativnega kolektiva.

Mare Bulc v maniri revnega gledališča **Grotowskega**, iz katerega Via Negativa črpa svoj ustvarjalni kontekst, na oder postavi pet mikrofонов s stojali, ki, ležeči na tleh z eno dvignjeno tačko, spontano spominjajo na pet ležečih moških teles z erekcijo. Sredi odra je še en manjši, privzdignjen oder z belo rjuho, na kateri leži mikrofón s stojalom, ki kasneje v predstavi reprezentira žensko, moški mikrofoni pa se okoli nje postavijo kot metafora za bolnišnične aparature, zdravnike, nato pa pogrebce. Bulc mikrofone med predstavo postopoma dviguje, vanje vtakne XLR-kable (ki imajo v tehnični terminologiji ženski in moški del, komplementaren z vhodom in izhodom), tako da mikrofoni oživijo v svoji klasični namembnosti, hkrati pa mapirajo Bulčevo premikanje po odru in času, po zgodbi in prostoru.

**ČEPRAV BI ZAČETNO PREDPOSTAVKO
PREDSTAVE LAHKO JEMALI KOT IZREDNO
SEKSISTIČNO, SAJ NA ODRU OPAZUJEMO
METAFORO PENISOV, V FALOCENTRIČNI
MANIRI PA BULC PASIVIZIRANO OBČINSTVO
NA TRIBUNI OZNAČI KOT ŽENSKO, AVTOR S
PRIPOVEDJO O SVOJI MAMI POKAŽE NA
VELIKO KOMPLEKSNEJŠI USTROJ
DRUŽINSKIH ODNOSOV V PATRIARHALNEM
VAŠKEM OKOLJU.**

Bulc preigrava pripovedno formo, ki se začne z nagovorom občinstva: »Predstavlajte si ...« in nato nadaljuje s pozivom, naj si predstavljamo mamo **Katarine Stegnar**, **Olje Grubić**, **Primoža Bezjaka** ali ostalih, ki formirajo Vio Negativo. S tem avtor performansa tako na uprizoritveni, torej z mikrofoni, kabli in odrom, kot tudi na diskurzivni ravni vseskozi ostaja samonanašalen in osredotočen na dejstvo, da je to stand up performans, v katerem je glavni akter prav Mare Bulc s svojim telesom in označevalci svoje kreativne zgodovine. Hkrati se Bulc vseskozi poigrava z mejami med identifikacijo s pripovedjo, o kateri govori, ter z nenehnim oddaljevanjem od nje, tako da stopa iz pripovedi, komentira načine pripovedovanja in s tem zaustavlja potek zgodbe. V tem kontekstu je *Via Mama* zastavljena tipično vianegativovsko. Izvzemši seveda dejstvo, da razen poziva k imaginaciji Mare Bulc občinstva ne vključuje v sam potek zgodbe ter ne razdira hierarhično zasnovanega odnosa v gledališču, kjer se občinstvo po navadi znajde v vlogi opazovalca.

Čeprav bi začetno predpostavko predstave lahko jemali kot izredno seksistično, saj na odru opazujemo metaforo penisov, v falocentrični maniri pa Bulc pasivizirano občinstvo na tribuni označi kot žensko, avtor s pripovedjo o svoji mami pokaže na veliko kompleksnejši ustroj družinskih odnosov v patriarhalnem vaškem okolju. Mati samohranilka namreč ni ljubeča, dobra in skrbna, temveč nasilna, agresivna, brezcutna in po vsej verjetnosti ekstremno nezadovoljna z življenjsko situacijo, v kateri se je znašla s svojim sinom. Navsezadnje njeno nasilje, kot pravi Bulc ob koncu predstave, ni ne očetovsko ne materinsko, ne moško ne žensko (navsezadnje ni kot kabel), temveč je rezultat hierarhije v družinskih in intimnopartnerskih odnosih, ki omogočajo realizacijo raznoraznih psiholoških patologij naše sicer patriarhalne družbe. Z glasbeno mešanico popularnih komadov vse od Queenov do **Ota Pestnerja**, ki jih Bulc ob premorih predvaja po zvočnikih, govori o tem, kako tudi popularna glasba ne more zaobiti kompleksnosti teme materinske ljubezni, ki se kaj hitro lahko sprevrže v skrb kot nasilje. Ali pa zgolj nasilje.

Istočasno Bulc s pripovedjo o svoji mami, za katero nikoli ne vemo, ali gre za resnični prikaz ženske iz njegovega otroštva, pripoveduje tudi o prepletanju osebnega ter umetniškokreativnega, saj ta predstava brez avtorjevega razpiranja osebne zgodovine nikoli ne bi bila ustvarjena. Tako kot avtor funkcionalnost resničnih mikrofонов postavlja v odnos do njihovih reprezentacij in metafor, osebna zgodba performerja stopi v odnos do snovi, o kateri pripoveduje performans. Mare Bulc tako s prepletom osebnega in gledališkospektakelskega ustvari grotesken, a hkrati še vedno zabaven stand up večer, ki nas sicer iz dvorane pospremi z grenkim priokusom po otroštvu.